

Osoko bilkura

Gasteizen, 2018ko martxoaren 22an.

Batzar-agiria

Urrutia, Andres, euskaltzainburua,
Videgain, Xarles, euskaltzainburuordea,
Kintana, Xabier, idazkaria,
Aleman, Sagrario, diruzaina,
Arejita, Adolfo, Iker sailburua,
González de Viñaspre, Roberto,
Iñigo, Andres,
Oñederra, Miren Lourdes,
Peillen, Txomin,
Toledo, Ana,
Uribarren, Patxi,
Urkia, Miriam eta
Zabaleta, Patxi.

Mujika, Alfontso eta
Osa, Erramun,
zegozkien gaietan.

Ezin etorria adierazi dutenak: Aurelia Arkotxa, Miren Azkarate, Jean-Baptiste Coyos, Jose Irazu “B. Atxaga”, Jabier Kaltzakorta, Beñat Oihartzabal, Andoni Sagarna, Patxi Salaberri eta Mikel Zalbide.

Ahalak: Aurelia Arkotxak ahala Sagrario Alemani; Miren Azkaratek ahala Miren Lourdes Oñederrari; Jean-Baptiste “Battittu” Coyosek ahala Xarles

Videgaini; Jose Irazu “B. Atxaga”k ahala Andres Urrutiari; Jabier Kaltzakortak ahala Andres Urrutiari; Andoni Sagarnak ahala Miriam Urkiari; Patxi Salaberrik ahala Andres Urrutiari; Mikel Zalbidek ahala Andres Urrutiari.

Bilkurari hasiera eman aurretik, A. Urrutia euskaltzainburuak, Barne-erregiletako 64.6 artikulua dioena betetz, aurreko Osoko bilkuran euskaltzain oso izendatutako R. González de Viñaspreri eta M. Urkiari X. Kintana idazkariak gutun bana igorri diela aditzera eman du. Euskaltzain oso izendatu berriek erantzun dute esanez izendapena onartzen dutela, bai eta Euskaltzaindiaren xede eta helburuei, eta euskaltzain oso izateari dagozkien eginkizunak zintzo eta leialki beteko dituztela.

Argibide horiek eman ondoren, A. Urrutia euskaltzainburuak euskaltzain guztiak agurtu eta etorririkoen zerrenda eta ahalak irakurri ditu. Quoruma badela egiaztatu ondoren, martxoko Osoko bilkurari hasiera eman zaio.

Aztergaieki ekin aurretik, E. Osa idazkariordeak aditzera eman du 11:00etan bilkura etengo dela eta

Gasteizko Udalarekin 2018ko hitzarmena izenpetu eta *Toponimia de Vitoria VI / Gasteizko Toponimia VI. Arratzua II* argitalpena aurkeztuko dela. Ondoren, Osoko bilkurak segida izanen du.

1. Osoko bilkurako (2018-02-23) bilera-agiria onartzea, hala erabakiko balitz

Oharrrik ez da jaso. A. Urrutia euskaltzainburuak oharren bat egin nahi den gal-detuta, 4. orrialdean, 12:00etan Osoko bilkurari jarraipena eman zaiola dioen paragrafoaren ondoren, pasarte bat gehitu da: “Roberto González de Viñaspre euskaltzain oso izendatu berria batzar aretora sartu da eta abegikortasunez hartu dute Osoko bilkuran dauden euskaltzainek”.

Horrela, bestelako oharrrik egin ez denez gero, 2018ko otsailaren 23ko bilera-agiria onartu da.

2. Exonomastika: Ameriketako buruzagien izenak. Autozuzenketa. Jasotako ohar- rrak aztertu eta erabakiak hartu

Gaia jorratzeko A. Mujika Exonomastika batzordearen idazkaria bilera-aretorara sartu da. Gogorarazi duenez, otsailaren 23ko Osoko bilkuran, autozuzenketa bat aurkeztu zuen Exonomastika batzordeak, eta martxoaren 19ra arteko epea ezarri zen oharrak egiteko. Ez da oharrrik iritsi autozuzenketari dagokionez.

Horrenbestez, Exonomastika batzordeak aurkeztutako autozuzenketa (aurreko Osoko bileraren agirian jaso) onartu da, bai eta haren arabera moldatutako izen-zerrenda ere. Araugaia erabat onartzeko, ordea, *Sitting Bull* buruzagiaren izena euskaraz nola arautu erabakitzea falta da. Bi aukera egon dira: *Bisonte Eseri* ala *Zezen Eseri*.

Horren harira, P. Zabaleta euskaltzainak azpimarratu du nazioarteko irudia bilakatu den izenaz ari garela eta beraz nazioarteko ohituretan bidea egin duena hobetsi behar dela, hots, *Zezen Eseri*. Are gehiago kontuan izanda, bisonte mota bat baino gehiago badela (amerikarra, europarra eta abar...).

Ez da bestelako oharrrik egin. Ondorioz, datuak ikusita, ontzat hartu da P. Zabaletaren oharra, eta *Zezen Eseri* forma hobestea erabaki da. Beraz, araua argitaratzen denean, *Zezen Eseri* jasoko da.

3. Exonomastika: *Munduko herriak eta etniak* araugaia aurkeztu.

A. Mujika Exonomastika batzordeko idazkariak aurkeztu du araugaia. Azaldu du, munduko pertsona-izenak lantzean, maiz egin dutela topo herri-izenekin, dinastia-izenekin eta gizataldeen izenekin, eta horregatik landu dituztela, berez onomastikaren arloko izenak ez badira ere.

2015ean Antzinateko herrien izenak landu ziren, eta 174. arauan argitaratu ziren. Oraingoan, gaur egungo (edo oso aspaldi ez dela desagertutako) herri eta etnien izenak aztertu dira, mundu osokoak.

Kontinenteka landu dira, eta, grafia-proposamenak egin baino lehen, irizpide orokorrak landu ditu batzordeak. Kontuan hartu da, horretarako, *Euskaltzaindiaren Hiztegia*n jada agertzen diren izenak (*azteka, aḡpatxe, maia...*), haietan ikusten baita zein den grafia egokitzeko irizpidea, bai eta hizkuntza-izenak ere (*berberera, igboera, zuluera...*), haietatik eratortzen baitira herri-izen asko. Bestetik, kontuan hartu da zenbait leku-izenetan herri-izena dela osagaia (*Jakutia, Balutxistan... > jakutak, balutxak*). Halaber, aztertu da nola jokatzin duten inguruko hizkuntzek eta nola jokatu duten euskarazko entziklopediek eta euskarazko komunikabideek zenbait herri-izenen grafia egokitzeko edo ez egokitzeko.

Irizpideak azaldu ondoren, Afrikako, Asiako, Ameriketako eta Ozeaniako herri-izen adierazgarrienen zerrendak prestatu dira. Kasu guztietarako proposamena landu du batzordeak, eta kasu batean Osoko bilkurari eskatzen dio aukerak murriztea, lau grafia baitaude aukeran eta ez bailitzateke komeniko hainbeste aldaera izatea: *tatariar, tartariar, tatar, tartaro*.

Azalpenean aurkeztutakoari oharrak egiteko epea ireki da. Epe hori apirilaren 20an amai dadin erabaki dute euskaltzainek.

4. “Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak” batzorde ahaldundua- ren oharrak (II. 4-7 orrialdeak). Jasotako oharrak aztertu eta erabakiak hartu.

M. Urkia euskaltzain oso eta batzorde ahaldunduko idazkariak ohar bat jaso dela aditzera eman du, *ahala* sarrerari egindakoa. Aldaketa-proposamena prestatu dute egitasmoko kideek, arazoa Iparraldean aditzoina eta Hegoaldean era burutuera erabiltzen dela argudiatuz, eta bi adierei “(Aditzoinaren edo era burutuaren eskuinean)” jarritz. Iritzi-trukea egon da. Ondorioz, eskatu da egitasmoko kideek gaia

berriro aztertzeko eta apirileko bilerarako proposamen berria egiteko.

Gainerako ohar guztiak ontzat eman dira, beraz, II. atala erabakita geratu da.

**5. “Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak” batzorde ahaldundua-
ren oharra (III). Jasotako oharra aztertu eta erabakiak hartu.**

P. Zabaletak eginiko ohar bakarra iritsi da, *idor* sarrerari lotua, *txuko* eta *txukatu* formak behar direla zioena. Baina *xuko* eta *xukatu* dagoeneko jasoak ditu *Euskaltzaindiaren Hiztegia*. Beraz, oharra erretiratu du ohargileak.

Beste oharrik jaso ez denez gero, ontzat eman da III. atala.

Aztergai honetakoa ez bazen ere, otsaileko Osoko bilkuran *garapen iraunkor / jasangarri* auziaren berri eman zuten A. Sagarnak eta M. Urkiak, hiztegia sarean eguneratzean izan zen hutsegite baten ondorioz biak jaso zirela-eta. Orduan aurkeztutako proposamena ez zen onartu eta berraztertzeko eskatu zitzaizen proposamen-egileei. Hala egin dute eta, adierak eta definizioak berrituz, *garapen iraunkor* eta *garapen jasangarri*, biak jasotzea proposatu eta onartu da, maila berean, forma biak kontzeptu bera adierazteko erabiltzen baitira corpusetan. Honela geratu da: “Hurrengo belaunaldien beharrak asetzeko aukerak arriskuan jarri gabe, uneko belaunaldien beharrak asetzen dituen garapen ekonomiko eta soziala”. Eta hauekin batera berritu dira *jasangarri*, *jasangarritasun*, *jasangaitz*, *iraunkor*, *iraunkortasun* eta *iraungaitz* sarrerak ere, guztietan hasieran proposatua zegoen “Lurraren oreka ekologikoa...”ren lekuan “Oreka ekologikoa...” utziz. Ontzat eman da proposamena.

**6. “Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak” batzorde ahaldundua-
ren oharra (IV). Aurkeztu.**

Zerrenda berria aurkeztu du M. Urkia batzorde ahaldunduko idazkariak, ohar-gileen zerrendak eta egitasmoko kideek emandako erantzun arrazoituak biltzen dituen.

Azalpenean aurkeztutakoari oharra egiteko epea ireki da. Epe hori apirilaren 20an amai dadin erabaki dute euskaltzainek.

7. Esku artekoak

7.1. Euskaltzaindiaren Mendeurrena, jasotako ekarpenak eta berriak. E. Osa idazkariordeak aurreko Osoko bilkuratik hona jasotako oharrak laburbildu ditu. Alde batetik, Ahoskera batzordeak Gasteizen jardunaldi akademiko bat egiteko proposamena egin du. Jardunaldi hau Gasteizko Artiumen egingo da, 2019ko otsailean. Beste aldetik, Gramatika batzordea prest dago, Donostian, Luis Villasanten Euskararen Ikergunean, beste jardunaldi akademiko bat antolatzeko. Jardunaldi hau 2019ko uztailaren egingo da. Ondorioz, bere sasoiaren aurkeztutako Mendeurrenako jardunaldi akademikoen zerrendari bi horiek gehitu zaizkio.

Horrela, Mendeurrenaren batzorde suntsikorrek behin betiko egitaraua onartu du joan den astean, ostegunean, eginiko bilkuran. Era berean, batzorde horrek proposaturik, Zuzendaritzak aditzera eman du logoa eta leloak onartu dituela. Amaitzeko, martxoaren 23an, Bilbon, Mendeurrenaren aurkezpen orokorra egingo dela adierazi da.

7.2. Arabako Foru Aldundiak Arabako domina emango die Euskaltzaindiari eta Eusko Ikaskuntzari. Ramiro González Vicente Arabako diputatu nagusiak Akademiara jakinarazpena bidali du Foru Gobernuak otsailaren 13an hartutako erabakia jakinaraziz. Domina jasotzeko ekitaldia apirilaren 28an egingo da Gasteizen eta ekitaldi honetara hurreratzeko gonbita igorriko zaie euskaltzainei.

7.3. Ohorezko euskaltzainak. A. Urrutia euskaltzainburuak aditzera eman duenez, proposamenak egiteko irekitako aldiaren, A. Toledo, P. Urizarren, M. Urkia, X. Videgain, M. Azkarate, M. L. Oñederra, A. Sagarna, A. Urrutia eta A. Arejita euskaltzainek eginiko proposamenak jaso dira. Zuzendaritza saiatuko da proposamenak aztertu eta hurrengo Osoko bilkuran zerrenda bat aurkezten.

Zerrenda osatzeko orduan zenbait irizpide aipatu ditu: adina, sexua, lurraldetasuna, eginiko ekarpenak eta abar.

7.4. Eusko Ikaskuntza-Laboral Kutxa Saria. Zuzendaritzak, martxoaren 8an eginiko bilkuran, A. Sagarna euskaltzain osoa aurkeztea erabaki du.

7.5. Euskadi Literatura Sariak, itzulpena. Zuzendaritzak, martxoaren 8an eginiko bilkuran, sari hori ematen duen epaimahaiaren Euskaltzaindiaren ordezkari Gotzon Lobera Revilla izan dadin erabaki du.

Osoko bilkurak izendapena berretsi du.

7.6. Euskaltzaindiak eta Nafarroako Parlamentuak hitzarmen berria izenpetu dute martxoaren 14an. Hitzarmena hiru urtetarako berritu da. Edukiei dagokienez, hiru zeregin jaso dira. Alde batetik, Antzinako testu juridikoen erakusketa. Beste aldetik, hiztegi juridiko lexikografikoa ontzea. Eta, azkenik, Mendeurreneko ekitaldietan parte hartzea. Egitasmoak, besteak beste, euskal lurraldeetako gainerrako ganbera legegileekin batera garatuko dira.

7.7. Nafarroako Kultura Kontseiluak, joan den astean eginiko bilkuran, Sagarrio Aleman euskaltzain osoa proposatu du Vianako Printzea Saria jasotzeko. A. Urrutiak proposamenaren berri eman du.

Osoko bilkurak erabaki du S. Alemanen proposamenaren aldeko iritzia Nafarroako Gobernuari igortzea.

7.8. Liburu banaketa. *Toponimia de Vitoria VI / Gasteizko Toponimia VI* argitalpena banatu da.

7.9. Hurrengo bilkurak. Ondoko hauek gogorarazi dira:

Apirilaren 18an, 17:30ean, Baionan, Euskaltzaindiaren Ipar Euskal Herriko urteko bilkura egingo da.

Apirilaren 27an, Bilbon, egoitzan, Osoko bilkura egingo da.

Apirilaren 28an, Gasteizen, Arabako domina jasotzeko ekitaldia egingo da, Arabako Foru Aldundian.

8. Azken ordukoak

Azken ordukorik ez da egon.

Eta beste aztergairik ez dela, 13:50 direnean Osoko bilkura bukatutzat eman da.

Euskaltzainburua,

Andres Urrutia

Idazkaria,

Xabier Kintana